

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

DARBO GRUPĖS, SUDARYTOS LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTRO 2022 M. GEGUŽĖS 12 D. ĮSAKYMU NR. 3D-327, IŠVADOS

Nr. _____

Vilnius

Darbo grupė, sudaryta iš Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro patarėjo Roko Petrašiūno, Žemės ūkio ministerijos (toliau – ŽŪM) Korupcijos prevencijos ir vidaus tyrimų skyriaus vedėjo Jurij Kornijenko, ŽŪM Korupcijos prevencijos ir vidaus tyrimų skyriaus patarėjos Austės Raškinytės Ylienės (jos nesant – Manto Kubilinsko, ŽŪM Korupcijos prevencijos ir vidaus tyrimų skyriaus patarėjo), ŽŪM Žemės ir nekilnojamojo turto politikos departamento Nekilnojamojo turto kadastro, erdvinės informacijos ir geodezijos skyriaus vedėjo Simono Valotkos (jo nesant – Jurgitos Milieškaitės, ŽŪM Žemės ir nekilnojamojo turto politikos departamento Nekilnojamojo turto kadastro, erdvinės informacijos ir geodezijos skyriaus patarėjos), ŽŪM Turto ir viešųjų pirkimų skyriaus patarėjo Nerijaus Gudelio, Nacionalinės žemės tarnybos prie ŽŪM (toliau – NŽT) Bendrųjų reikalų departamento direktoriaus Vaidoto Gruodžio (jo nesant – Eglės Mockūnaitės, NŽT Bendrųjų reikalų departamento Informacinių technologijų skyriaus patarėjos), NŽT Geodezijos ir žemės naudojimo kontrolės departamento direktorės Jurgitos Špūraitės (jos nesant – Jurgitos Macinkevičienės, NŽT Geodezijos ir žemės naudojimo kontrolės departamento Geodezijos ir nekilnojamojo turto kadastro skyriaus vedėjos), NŽT Teritorinių skyrių veiklos vertinimo ir korupcijos prevencijos skyriaus vedėjo Dovydo Petraškos (jo nesant – Jolitos Talalės, NŽT Teritorinių skyrių veiklos vertinimo ir korupcijos prevencijos skyriaus patarėjos), NŽT Žemės tvarkymo ir administravimo departamento Žemės administravimo skyriaus vedėjos Loretos Dauskartės (jos nesant – Birutės Mizarienės, NŽT Žemės tvarkymo ir administravimo departamento Žemės administravimo skyriaus vyriausiosios specialistės), NŽT Žemės tvarkymo ir administravimo departamento Žemės tvarkymo skyriaus vedėjos Giedrės Leimontaitės-Mačiulienės (jos nesant – Eglės Pletkienės, NŽT Žemės tvarkymo ir administravimo departamento Žemės tvarkymo skyriaus patarėjos), išnagrinėjo NŽT administracinių paslaugų ir veiklos procesų skaitmenizavimo (automatizavimo) prioritetus, įvertino Lietuvos erdvinės informacijos portale (www.geoportal.lt) (toliau – Geoportalas) NŽT skelbiamą informaciją apie laisvos valstybinės žemės fondą bei šios skelbiamos informacijos paieškos supaprastinimo galimybes.

1. Dėl informacijos apie valstybinę žemę ir jos naudojimą viešinimo.

Pastebėtina, kad nėra aiškios, vienoje vietoje lengvai, aiškiai surandamos informacijos ir duomenų apie valstybinę žemę, jos naudojimą, statusą (dabar dalis duomenų yra VĮ Registrų centre,

Žemėtvarkos planavimo dokumentų rengimo informacinėje sistemoje (toliau – ŽPDRIS), Geoportale, NŽT išorinėje svetainėje). NŽT ir kitų institucijų informacinės sistemos ir registrai ar atskiri jų moduliai nesusieti tarpusavyje, be specialisto pagalbos sudėtinga juose susigaudyti, laiku neatnaujinama informacija, o tai apsunkina paiešką tiek vartotojui, tiek NŽT darbuotojams ir sudaro prielaidas piktnaudžiauti turima informacija ir kelia abejonių dėl jos patikimumo.

Pažymėtina, kad NŽT teritorinių skyrių vedėjų patvirtinti laisvos žemės fondo žemės planai ir laisvos žemės fondo žemės plotų žiniaraščiai yra skelbiami viešai NŽT interneto svetainėje (www.nzt.lt), taip pat informacija apie laisvos valstybinės žemės fondo žemės plotus yra išviešinta ir Geoportale, tačiau įvertinus Geoportale esančią informaciją, nustatyta, kad nors šiame portale yra paskelbta daug informacijos, tačiau asmenims naudotis šiame portale skelbiama informacija sudėtinga ir painu neturint specialių žinių. Paminėtina, kad atsidarius Geoportalo titulinį puslapį (www.geoportal.lt), jame nuorodos į Laisvos žemės fondą nėra. Bet norint surasti informaciją apie laisvos žemės fondo žemės plotus, reikia žinoti tikslią nuorodą į Laisvos žemės fondą Geoportale (www.geoportal.lt/lzf), arba naudojantis tinklalapių paieškos įrankiu (google ir pan.), įvedus paiešką – laisvos žemės fondas, surinkti informaciją apie laisvos valstybinės žemės fondo žemę bei rasti pirmiau minėtą nuorodą į Geoportale paskelbtą Laisvos žemės fondą.

Tokia informacijos paieška naudojantis skirtingomis nuorodomis yra nepatogi ir kelia sunkumų asmenims, kurie pageidauja greitai susipažinti su viešai skelbiama informacija, susijusia su tam tikroje vietovėje esančiais laisvos žemės fondo žemės plotais, bei sukelia šių asmenų nepasitenkinimą ir nepasitikėjimą NŽT veikla.

Siekiant užtikrinti, kad suinteresuotiems asmenims būtų maksimaliai patogiu naudotis visomis teikiamomis elektroninėmis paslaugomis, taip pat palengvinti institucijų darbą naudojantis minėtomis paslaugomis, reikia jas tobulinti. Būtų tikslinga Laisvos žemės fondo informaciją, esančią Geoportale (www.geoportal.lt/lzf), perkelti į Geoportalo titulinį puslapį (www.geoportal.lt/map), sukuriant atskirą sluoksnį, bei sukurti Geoportalo (www.geoportal.lt/map) VŽA-DRLT sluoksniu „Valstybinė žemė, įregistruota NT registre“ sluoksnyje informaciją apie: valstybinės žemės pagrindinę naudojimo paskirtį; žemės valdos projektą, kuriame suprojektuotas valstybinės žemės sklypas; valstybinės žemės naudojimo statusą (nuoma, panauda, laikinas naudojimas) ir naudojimo terminą, bei pateikti sluoksnyje „Valstybinė žemė, neįregistruota NT registre“ korektišką atributinę informaciją.

Paskelbus visą informaciją apie valstybinę žemę, jos naudojimą, statusą vienoje vietoje ir sukūrus elektroninį žemėlapi, kuriame pasirinkus žemės plotą būtų pateikta visa aktuali (nuolat atnaujinama) informacija apie tą žemės plotą /sklypą (pvz., informaciją, ar žemės sklypas išnuomotas, ar naudojamas panaudos teise (kokiam laikotarpiui, kokiam asmeniui (jurid. / fizin. be asmens duomenų), ar tai laisva valstybinė žemė, ar suteiktas laikinas naudojimas (kam, kokiu pagrindu ir iki kada suteiktas laikinas naudojimas), kokia žemės naudojimo paskirtis, būdas, jei vykdomas žemės sklypo formavimo ir pertvarkymo projektas, atitinkamai pažymimas ir matoma žemėlapyje, padaroma sąsaja su ŽPDRIS), būtų mažiau galimybių piktnaudžiauti valdant informaciją apie valstybinę žemę, sumažėtų korupcijos pasireiškimo tikimybė, padidėtų visuomenės informuotumas apie valstybės turtą ir jo valdymo efektyvumą, atsirastų didesnė konkurencija dėl valdymo teisės įgijimo naudotis valstybine žeme.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad NŽT tinklalapyje (www.nzt.lt) ir Geoportale pradėjus aiškiai ir tinkamai viešai skelbti informaciją apie laisvos valstybinės žemės fondo žemės plotus, NŽT teritorinių skyrių darbuotojų diskrecijos teisė teikti informaciją apie neišnuomotus žemės ūkio paskirties valstybinės žemės sklypus ar ketinamus perduoti laikinai naudoti plotus būtų apribota.

Darbo grupei buvo pristatytas valstybinės žemės fondo bei laikino žemės naudojimo erdviųjų duomenų viešinimas per Geoportalą bei NŽT teritorinių skyrių 2022 m. žemės tvarkymo darbų planas (ketvirčiais), pagal kurį vyksta laisvos žemės fondo informacijos atnaujinimas. Šiais metais planuojama atnaujinti visą Geoportale skelbiamą informaciją apie laisvos žemės fondą ir ištaisyti pasitaikančias klaidas.

Darbo grupės posėdžiuose diskutuota apie galimybes supaprastinti Geoportale viešai skelbiamos informacijos paiešką ir kad Geoportale skelbiama informacija apie laisvą žemės fondą būtų kuo lengviau prieinama naudotojui. Sprendžiant Geoportalo funkcionalumą ir jo tobulinimo klausimus posėdžiuose dalyvavo valstybės įmonės Distancinių tyrimų ir geoinformatikos centro „Gis-Centras“ (toliau – Gis-Centras) atstovai. Sprendžiant paieškos tobulinimo galimybes Geoportale buvo organizuojami atskiri susitikimai su ŽŪM, NŽT ir Gis-Centro atstovais.

Darbo grupės posėdžiuose buvo diskutuojama apie poreikį ir galimybes iš ŽPDRIS Geoportale atvaizduoti svarbiausius reikalingus duomenis apie objektą (atributinę informaciją apie konkretų objektą, kuri yra viešai prieinama ŽPDRIS pagal pasirinktą paslaugos numerį). NŽT informavo, kad ŽPDRIS diegėjai nurodė, kad norint per Geoportalą matyti daugiau informacijos nei tik paslaugos numerį, norima matyti informacija (atributai) turėtų būti perduodama dabar į Geoportalą teikiamu servisu, jį papildžius reikiama atributais. Šis servisas savyje projektų atributų iš ŽPDRIS neagreguoja ir dėl tos pačios priežasties negali būti sukonfigūruotas rodyti atributus, todėl atributams rodyti reikalingi duomenų agregavimo programinio kodo pakeitimai, kad servisas šiuos atributus turėtų. Programavimo darbai kainuotų apie 13 tūkst. Eur (su PVM). Atkreiptas dėmesys, kad tik gavus finansavimą (minėtą sumą), būtų galima kreiptis į ŽPDRIS diegėjus ir užsakinėti programavimo darbus, kurių realizavimas užtruktų apie 1 mėn. nuo suderinto užsakymo pateikimo diegėjui.

Taigi, ***siekdamas supaprastinti viešai skelbiamos informacijos paiešką Gis-Centras Geoportale sukūrė papildomą paieškos nuorodą, nukreipiančią į pagrindinių erdviųjų duomenų sluoksnių rinkinį***, kurį prireikus bus galima papildyti. Tokiu būdu supaprastinta viešai skelbiamos informacijos apie objektą paieška ir šios informacijos identifikavimas. ***Naudotojai galės lengviau surasti informaciją apie valstybinę žemę: LEII žemėlapių peržiūros programa (geoportal.lt)***.

Darbo grupė nutarė paviėšinti informaciją apie sukurtą paieškos nuorodą Geoportale, nukreipiančią į pagrindinių erdviųjų duomenų sluoksnių rinkinį, kuris supaprastina viešai skelbiamos informacijos paiešką ir jos identifikavimą.

ŽŪM Ryšių su visuomene ir bendradarbiavimo skyrius kartu su NŽT 2022-08-12 ŽŪM tinklalapyje <https://zum.lrv.lt/lt/naujienos/lengviau-pasiekiami-informacija-apie-valstybine-zeme-ir-jos-naudojima> ***paviėšino informaciją apie šią Geoportale sukurtą paieškos nuorodą, kuri supaprastina viešai skelbiamos informacijos apie laisvos valstybinės žemės fondą paiešką ir jos identifikavimą***. Pasirinkus šią nuorodą galima rasti informaciją apie Lietuvos miškų kadastro, apleistų žemių, žemių melioracinės būklės, saugomų teritorijų kadastro, kultūros paveldo registro

duomenis, taip pat informaciją apie dirvožemių išsidėstymą, jų fizines ir agrochemines savybes ir kitas dirvožemio charakteristikas.

Taip pat darbo grupės posėdyje buvo svarstomas klausimas dėl NŽT dokumentų valdymo sistemos (toliau – NŽT DVS) integracijos su Geoportalu sąsajų sukūrimo.

Siekiant, kad viešinama informacija apie valstybinę žemę Geoportale visada būtų tik aktuali, visuomenė / suinteresuoti asmenys galėtų matyti esamu metu vykstančius procesus su valstybine žeme (žemės sklypais / plotais), mažinant žmoniškųjų išteklių kiekį, žmoniškųjų klaidų kiekį bei korupcijos pasireiškimo rizikas, reikia atlikti integraciją tarp NŽT DVS ir Geoportalo, kad gavus dokumentą, atlikus kitą procesinį veiksmą dėl žemės sklypo / ploto informacija automatiškai persikeltų į Geoportalą ir atitinkamai būtų atvaizduojama duomenų sluoksniuose ir žemėlapiuose.

Pažymėta, kad NŽT teikia 5 elektronines paslaugas (Sutikimų statyti ir naudoti valstybinės reikšmės paviršiniuose vandens telkiniuose laikinus nesudėtingus statinius išdavimas; Sutikimų statyti nesudėtingus statinius valstybinėje žemėje, kurioje nesuformuoti žemės sklypai, išdavimas; Sutikimų laikinai naudotis valstybine žeme statybos metu išdavimas; Sutikimų statyti statinius žemės sklypuose, besiribojančiuose su valstybinės žemės sklypais ar valstybine žeme, kurioje nesuformuoti žemės sklypai, išdavimas bei Išvadų dėl žemės sklypo ploto ir (arba) ribų neatitikimo išdavimas) per Geoportalą, tačiau, kad jos būtų visiškai skaitmenizuotos, reikia sukurti NŽT DVS integraciją su Geoportalu. Sukūrus sąsajas vartotojas galėtų sekti prašymo nagrinėjimo eigą, NŽT darbuotojams nereikėtų Geoportale pateikto prašymo su priedais rankiniu būdu perkelti į NŽT DVS ir iš NŽT DVS užregistruoto sutikimo ar atsisakymo išduoti sutikimą rankiniu būdu sukelti į Geoportalą. Minėtai sąsajai reikalingas preliminarai 61 tūkst. Eur papildomas finansavimas.

Darbo grupė informuota, kad sutartyse su Gis-Centru numatyti darbai yra suplanuoti, kuriuos reikia atlikti šiais metais, todėl siekiant spręsti NŽT DVS integracijos su Geoportalu sąsajų sukūrimą šiais metais, reikėtų atsisakyti sutartyse suplanuotų darbų atlikimo ir vietoj jų spręsti NŽT DVS integracijos su Geoportalu sąsajų sukūrimą šiais metais arba tęsti darbus, kurie yra reikalingi to modulio patobulinimui.

Atkreiptas dėmesys, kad 2022 m. birželio 30 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Lietuvos Respublikos žemės įstatymo Nr. I-446 pakeitimo įstatymą Nr. XIV-1311, kuriuo nuo 2023 m. sausio 4 d. žemės valdymo ir naudojimo politikos formavimas (žemės reformos, žemėtvarkos, nekilnojamojo turto kadastro, žemės naudojimo valstybinės kontrolės, geodezijos, kartografijos, erdvinių duomenų rinkinių tvarkymo ir Lietuvos erdvinės informacijos infrastruktūros plėtojimo srityse) iš ŽŪM perduotas Aplinkos ministerijai, taip pat atitinkamai pakeistas NŽT pavaldumas iš ŽŪM į Aplinkos ministeriją, o nuo 2024 m. sausio 1 d. savivaldybės perima valstybinės žemės patikėtinio – NŽT – teises ir pareigas pagal sutartis, sudarytas dėl valstybinės žemės nuomos ar perdavimo neatlygintinai naudotis (panaudos) miestuose ir miesteliuose.

Atsižvelgiant į tai, kad keičiasi teisinis reguliavimas, ši integracija turėtų plėstis ar dar kitaip keistis, todėl *siūlyta NŽT DVS integracijos su Geoportalu klausimą atidėti kitiems metams, kol įsigalios naujas teisinis reglamentavimas ir išsispręs, kaip ta paslauga (pvz., sutikimų išdavimas, pažymos ir t. t.) turės veikti.*

Darbo grupės nariai sutarė, kad NŽT DVS integracijos su Geoportalu klausimas yra svarbus siekiant iki galo skaitmenizuoti 5 administracines paslaugas, kurios yra jau teikiamos per Geoportalą elektroniniu būdu. Skaitmenizavus šias administracines paslaugas, būtų sumažintas reikalaujamų žmogiškųjų išteklių kiekis ir korupcijos pasireiškimo rizikos jas teikiant.

Darbo grupė taip pat svarstė klausimą dėl neįteisintų valstybinės žemės plotų sumažinimo bei asmeninio ūkio žemės įteisinimo užbaigimo galimybių. Posėdyje pažymėta, kad ŽŪM buvo parengusi Lietuvos Respublikos žemės įstatymo Nr. I-446 10 straipsnio pakeitimo (Nr. XIII P-4770) ir Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymo Nr. I-1607 12 ir 15 straipsnių pakeitimo įstatymo (Nr. XIII P-4771) projektus. Atkreiptas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos Seimo Kaimo reikalų komitetas 2020-06-03 pagrindinio komiteto išvadoje Nr. 110-P-16 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės įstatymo Nr. I-446 10 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIII P-4770“ nurodė daryti minėtų įstatymų projektų (Nr. XIII P-4770 ir Nr. XIII P-4771) svarstymo komitete pertrauką, iki žemės ūkio ministro sudaryta darbo grupė pateiks rinkinį teisės aktų projektų, kuriuos reikia priimti pasibaigus nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo procesui.

2. Dėl NŽT administracinių paslaugų ir veiklos procesų skaitmenizavimo prioritetų.

Pastebėtina, kad sprendimai, susiję su valstybinės žemės valdymu ir administravimu, daugiausia priimami be specializuotų klausimynų, sprendimams priimti reikalingi duomenys su registrais sutikrinami rankiniu būdu. Siekiant užtikrinti priimamų sprendimų skaidrumą, kokybę, atsekamumą ir sumažinti klaidų tikimybę, reikia su valstybinės žemės valdymu ir administravimu susijusius procesus perkelti į elektroninę erdvę, įdiegti išsamius standartinius klausimynus ir juos skaitmenizuoti.

Darbo grupei pristatyta, kad NŽT teikia 50 administravimo paslaugų, iš jų 16 administracinių paslaugų jau yra perkelta į tam tikras skaitmenines platformas (ŽPDRIS, Geoportalą ir kt.), kurių pagrindu asmenys gauna elektronines paslaugas. Tam, kad visos NŽT teikiamos paslaugos būtų skaitmenizuotos, NŽT reikėtų papildomo finansavimo, taip pat žmogiškųjų išteklių. NŽT dalyvauja didesniuose projektuose, kuriuose būtų galima panaudoti Europos Sąjungos fondo lėšas. Teikė Vidaus reikalų ministerijai prašymus dėl archyvo skaitmenizavimo (10 prioritetas) ir (2 prioritetas), tačiau kol kas finansavimas neskirtas. Taip pat NŽT yra pateikusi stambų projektinį pasiūlymą „Skaitmeninė NŽT“, kurio preliminarus biudžetas yra 4,5 mln. eurų.

Š. m. rugsėjo 19 d. Ekonomikos ir inovacijų ministerija (toliau – EIM) organizavo Skaitmeninės tarybos posėdį, kuriame pristatė įsakymą dėl planuojamų kurti skaitmeninių sprendimų, leidžiančių saugiai ir patogiai gauti paslaugas, vertinimo metodikos. Pagal šią metodiką institucijos kviečiamos iki spalio 20 d. pateikti atnaujintas projektų paraiškas, kurias vertins Vidaus reikalų ministerija ir EIM. Šiuo klausimu ŽŪM artimiausiu metu organizuos IT komitetą.

Darbo grupės posėdyje buvo pristatytas investicinis projektas „Skaitmeninė NŽT“. Darbo grupės nariai nutarė, kad tikslinga apsvaistyti galimybę „atskirti skaitmeninio archyvo sukūrimą“ nuo investicinio projekto ir leisti jį kaip atskirą projektą.

Taip pat buvo pristatyta NŽT įsigyta ir įdiegta NŽT administracinių paslaugų ir procesų valdymo sistema bei 2022–2024 metais planuojamos NŽT skaitmenizuoti administracines paslaugas ir automatizuoti veiklos procesai pagal prioritetus. Darbo grupės nariai diskutavo apie NŽT

administracinių paslaugų ir veiklos procesų skaitmenizavimo bei automatizavimo prioritetus. Diskusijų metu buvo išskirti trys pagrindiniai kriterijai, t. y. paslaugos kiekis, žmogiškieji resursai teikiamai paslaugai atlikti ir korupcijos pasireiškimas teikiant paslaugą, pagal kuriuos tikslinga peržiūrėti NŽT administracinių paslaugų ir procesų skaitmenizavimo prioritetus.

Diskutuota apie administracinių paslaugų ir veiklos procesų skaitmenizavimo prioritetų reikšmingumo vertės išskirstymą procentais; sutarta, kad suteikiamų paslaugų skaičiaus reikšmingumo vertė 50 proc., reikalaujami žmogiškieji išteklių – reikšmingumo vertė 30 proc. ir korupcijos pasireiškimo rizika – reikšmingumo vertė 20 proc. Atsižvelgiant į darbo grupės posėdyje pasiūlytą NŽT administracinių paslaugų ir veiklos procesų reikšmingumo vertės išskirstymą procentais, pasitelkiant darbo grupės korupcijos prevencijos srities specialistus (narius), buvo peržiūrėti ir patikslinti NŽT administracinių paslaugų ir veiklos procesų skaitmenizavimo prioritetai. Skaičiavimo tikslumui buvo įvesti lyginamieji koeficientai apibrėžiant, kad labai didelė korupcijos pasireiškimo rizika prilyginama 4, didelė rizika – 3, vidutinė rizika – 2 ir maža rizika – 1. Gauti lyginamieji koeficientai (priedo lentelės stulpelio Nr. 10), pagal kuriuos buvo išreitinguotos NŽT administracinės paslaugos ir veiklos procesai, kuriuos siūlytų skaitmenizuoti per 2023–2026 metus.

Darbo grupės nariai pritarė patikslintam NŽT administracinių paslaugų ir veiklos procesų skaitmenizavimo prioritetų planui, taip pat pritarė planuojamų paslaugų ir procesų skaitmenizavimo terminų planui.

Atskirai buvo aptartos administracinės paslaugos (sprendimų išnuomoti ne aukciono būdu naudojamus kitos paskirties valstybinės žemės sklypus priėmimas ir nuomos sutarčių sudarymas; sprendimų parduoti ne aukciono būdu naudojamus kitos paskirties valstybinės žemės sklypus priėmimas ir pirkimo–pardavimo sutarčių sudarymas ir leidimų įveisti mišką ne miško žemėje išdavimas), kurių prioritetų paaiškinimuose nurodyta, kad skaitmenizuoti paslaugos nėra galimybės, kadangi dažnu atveju pilietis neturi galimybės sutarties pasirašyti el. parašu ar sudėtinga užtikrinti el. pasirašymo galimybę vienu metu. Nariai pritarė, kad minėtas administracines paslaugas galima skaitmenizuoti, tačiau dalis procesų gali būti neskaitmenizuoti dėl ne nuo NŽT priklausančių veiksmų (ne visi piliečiai turi galimybę elektroniniu būdu pateikti ar pasirašyti dokumentus ir kt.).

Darbo grupės nariai pritarė NŽT administracinių paslaugų ir veiklos procesų skaitmenizavimo prioritetų planui.

Taip pat darbo grupės posėdžio metu buvo iškeltas klausimas dėl Nacionalinės darbotvarkės korupcijos prevencijos klausimais įgyvendinimo 2022–2025 metų plano, kuriame viena iš NŽT įgyvendinamų priemonių numatyta priemonė „Skaitmenizavus žemės valdymą padidėjęs žemės valdymo skaidrumas ir viešumas bei visuomenei atvira, aiški ir aktuali informacija, susijusi su **valstybine** žeme, jos valdymu ir naudojimu“.

Darbo grupės nariai siūlo Nacionalinės darbotvarkės korupcijos prevencijos klausimais įgyvendinimo 2022–2025 metų plano projekto priemonėje „Skaitmenizavus žemės valdymą padidėjęs žemės valdymo skaidrumas ir viešumas bei visuomenei atvira, aiški ir aktuali informacija, susijusi su valstybine žeme, jos valdymu ir naudojimu“ išbraukti žodį „valstybine“ ir informaciją apie numatomų įgyvendinti priemonių apimtį, terminus, tam reikalingas lėšas Nacionalinės darbotvarkės korupcijos prevencijos klausimais įgyvendinimo plano projektui teikti pagal pridedamą lentelę.

Darbo grupė pritarė, kad Nacionalinės darbotvarkės korupcijos prevencijos klausimais įgyvendinimo 2022–2025 metų plano projekte NŽT įgyvendinama priemonė būtų formuluota taip: „Skaitmenizavus žemės valdymą padidėjęs žemės valdymo skaidrumas ir viešumas bei visuomenei atvira, aiški ir aktuali informacija, susijusi su žeme, jos valdymu ir naudojimu“ ir informaciją apie numatomų įgyvendinti priemonių apimtį, terminus, tam reikalingas lėšas Nacionalinės darbotvarkės korupcijos prevencijos klausimais įgyvendinimo plano projektui teikti pagal pridėdamą lentelę.

3. Dėl Nekilnojamojo turto registre neįregistruotų valstybinės žemės nuomos sutarčių.

Darbo grupės nariai diskutavo apie asmenis, kuriems įstatymų nustatyta tvarka suteikti asmeniniam ūkiui žemės sklypai yra parduoti arba išnuomoti, tačiau pirkimo–pardavimo ar nuomos sutarčių šie asmenys nepateikė įregistruoti Nekilnojamojo turto registre. Taip pat diskutuota apie galimai nemokamą žemės mokestį (kai pirmiau nurodyti asmenys valstybinės žemės pirkimo–pardavimo sutarčių nepateikė įregistruoti Nekilnojamojo turto registre) ar žemės nuomos mokestį (kai asmenys, kuriems įstatymų nustatyta tvarka suteikti žemės sklypai asmeniniam ūkiui, iki dabar galimai naudoja, bet nėra sudarę su NŽT teritorinio skyriaus vadovu (ar iki 2010 m. birželio 30 d. apskrities viršininku) valstybinės žemės nuomos sutarčių).

Darbo grupei pristatyta, kad iš 4604 valstybinės žemės nuomos sutarčių, neįregistruotų Nekilnojamojo turto registre, identifikuota, kad 2143 valstybinės žemės nuomos sutartys, pagal kurias išnuomota žemės ūkio paskirties žemė.

Darbo grupės iniciatyva išanalizuoti duomenys apie tai, kiek sudarytų valstybinės žemės nuomos sutarčių yra neįregistruota Nekilnojamojo turto registre.

Atlikus Nekilnojamojo turto registre neregistruotų valstybinės žemės nuomos sutarčių analizę, t. y. palyginus Nekilnojamojo turto registre įregistruotų žemės ūkio paskirties valstybinės žemės nuomos sutarčių duomenis su Turto (žemės) administravimo informacinėje sistemoje (toliau – ŽAIS) esančiais duomenimis, buvo nustatyta, kad Nekilnojamojo turto registre buvo neįregistruotos 2143 žemės ūkio paskirties (iš jų **826** asmeninio ūkio) valstybinės žemės nuomos sutartys.

NŽT teritoriniai skyriai atlikdami savo funkcijas peržiūrėjo visas **2143** valstybinės žemės nuomos sutartis ir:

- išsiuntė **701** pranešimą asmenims dėl valstybinės žemės nuomos sutarčių įregistravimo Nekilnojamojo turto registre arba dėl jų nutraukimo;
- patikslino ŽAIS duomenis dėl **889** valstybinės žemės nuomos sutarčių, kurių dalis buvo įregistruota Nekilnojamojo turto registre, tačiau ŽAIS tai nebuvo nurodyta, o dalis įregistruota Nekilnojamojo turto registre po asmenų atskiro informavimo;
- **910** valstybinės žemės nuomos sutarčių galiojimas jau buvo pasibaigęs arba priėmė sprendimus nutraukti, nes žemės ūkio paskirties žemė nebuvo naudojama pagal sutartyje nustatytas sąlygas;
- dėl **277** valstybinės žemės nuomos sutarčių pradėjo jų nutraukimo procedūrą.

4. Dėl NŽT sutarties, pasirašytos su VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centru (toliau – ŽŪIKVC), vykdymo.

Darbo grupės posėdyje iškeltas klausimas dėl NŽT reikalingų ŽŪIKVC tvarkomo Ūkinių gyvūnų registro duomenų gavimo ŽŪIKVC infrastruktūroje esančia saityno paslauga (automatizuotu būdu). Pažymėtina, kad sutartis pasirašyta vasario mėn., o ŽŪIKVC nevykdo jokių veiksmų tam, kad NŽT automatizuotu būdu galėtų gauti reikiamus duomenis iš Ūkinių gyvūnų registro.

Sprendžiant minėtą klausimą posėdyje dalyvavo ŽŪIKVC atstovas, kuris darbo grupę informavo, kad testinėje aplinkoje yra sukonfigūruota integracija, tačiau ši testinė aplinka nėra pritaikyta naudoti išorės naudotojams. Taip pat nurodė, kad ši integracija artimiausiu metu bus įdiegta į gamybinę aplinką ir artimiausiu metu (iki 2022 m. rugsėjo 9 d.) NŽT bus pateikta gamybinės aplinkos nuoroda (webservisas) ir prisijungimui reikalingi parametrai, kad NŽT galėtų atlikti integracijos konfigūravimo ir testavimus darbus savo pusėje. NŽT, gavusi iš ŽŪIKVC integracijos konfigūravimui reikalingus parametrus, prisijungimo duomenis ir serviso naudojimo instrukciją, turi sukonfigūruoti NŽT Procesų valdymo sistemos integraciją.

ŽŪIKVC pateikė NŽT integracijos su Ūkinių gyvūnų registru sutartinių gyvulių rezultatų gavimo tiesioginės integracijos būdu prisijungimo duomenis prie gamybinės aplinkos ir serviso naudojimo instrukciją. NŽT atlieka reikalingos integracijos su ŽŪIKVC tvarkomu Ūkinių gyvūnų registru realizavimo (integracijos konfigūravimas ir testavimas) darbus NŽT procesų valdymo sistemos testinėje aplinkoje.

Išvados ir pasiūlymai:

1. Siekiant supaprastinti viešai skelbiamos informacijos apie valstybinę žemę paiešką Geoportale sukurta paieškos nuoroda, kuri supaprastina viešai skelbiamos informacijos apie laisvos valstybinės žemės fondą paiešką ir jos identifikavimą. Informacija pavišinta ŽŪM tinklalapyje <https://zum.lrv.lt/lt/naujienos/lengviau-pasiekiamo-informacija-apie-valstybine-zeme-ir-jos-naudojima>.

2. Siekiant sumažinti reikalaujamų žmogiškųjų išteklių kiekį bei mažinant korupcijos pasireiškimo rizikas NŽT DVS integracijos su Geoportalu sąsajos sukūrimo klausimas yra svarbus, tačiau šis klausimas spręstinas kitais metais, įsigaliojus naujam teisiniam reguliavimui ir esant pakankamam finansavimui.

Siūloma keičiantis NŽT pavaldumui iš ŽŪM į Aplinkos ministerijos, informuoti Aplinkos ministeriją apie šį darbo grupės nutarimą ir rekomenduoti tęsti pradėtą darbą bei užtikrinti toliau reikalingų lėšų skyrimą / paiešką.

3. Pritarta, jog tikslinga kreiptis į Lietuvos Respublikos Seimo Kaimo reikalų komitetą dėl atidėtų svarstyti ŽŪM parengtų Lietuvos Respublikos žemės įstatymo Nr. I-446 10 straipsnio pakeitimo (Nr. XIIP-4770) ir Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymo Nr. I-1607 12 ir 15 straipsnių pakeitimo įstatymo (Nr. XIIP-4771) projektų.

Siūloma kreiptis į Lietuvos Respublikos Seimo Kaimo reikalų komitetą dėl atidėtų svarstyti ŽŪM parengtų Lietuvos Respublikos žemės įstatymo Nr. I-446 10 straipsnio pakeitimo (Nr. XIIP-4770) ir Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymo Nr. I-1607 12 ir 15 straipsnių pakeitimo įstatymo (Nr. XIIP-4771) projektų svarstymo atnaujinimo.

4. Nustatyti NŽT administracinių paslaugų ir veiklos procesų skaitmenizavimo prioritetai atsižvelgiant į šiuos kriterijus: į suteikiamų paslaugų skaičių, paslaugai suteikti reikalingą žmogiškųjų

išteklių kiekį ir korupcijos pasireiškimo riziką. Pritarta pagal šiuos kriterijus sudarytam 2023–2026 m. NŽT administracinių paslaugų ir veiklos procesų skaitmenizavimo prioritetų planui (pridedama).

5. Pritarta Nacionalinės darbotvarkės korupcijos prevencijos klausimais įgyvendinimo 2022–2025 metų plano projekto priemonės patikslinimui: „Skaitmenizavus žemės valdymą padidėjęs žemės valdymo skaidrumas ir viešumas bei visuomenei atvira, aiški ir aktuali informacija, susijusi su valstybine žeme, jos valdymu ir naudojimu“ išbraukti žodį „valstybine“ ir informaciją apie numatomų įgyvendinti priemonių apimtį, terminus, tam reikalingas lėšas Nacionalinės darbotvarkės korupcijos prevencijos klausimais įgyvendinimo plano projektui teikti pagal pridedamą lentelę.

6. Siūlyti NŽT apsvarstyti galimybes ŽAIS automatizuoti valstybinės žemės nuomos sutarčių įregistravimo Nekilnojamojo turto registre kontrolę, siekiant sugriežtinti valstybinės žemės nuomos sutarčių įregistravimo kontrolę.

Tam, kad nereikėtų valstybinės žemės nuomos sutarčių įregistravimo kontrolės mechanizmo, ŽŪM ir NŽT iki 2022-10-15 įsivertinti galimybes patikslinti teisės aktus nustatant, kad valstybinės žemės nuomotojo pareiga būtų nuomininko lėšomis įregistruoti Nekilnojamojo turto registre valstybinės žemės nuomos sutartį.

7. Realizavus ŽŪIKVC tvarkomo Ūkinių gyvūnų registro duomenų gavimo ŽŪIKVC infrastruktūroje esančia saityno paslauga (automatizuotu būdu) integraciją su NŽT Procesų valdymo sistema, NŽT automatizuotu būdu galės gauti reikiamus duomenis iš Ūkinių gyvūnų registro.

PRIDEDAMA:

1. NŽT administracinių paslaugų ir veiklos procesų skaitmenizavimo prioritetų planas.
2. Pasiūlymų Nacionalinės darbotvarkės korupcijos prevencijos klausimais įgyvendinimo 2022–2025 metų plano projektui lentelė.

Posėdžio pirmininkas

Rokas Petrašiūnas